

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2020. október 26.

PEDAGÓGIAI ISMERETEK

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

Útmutató a vizsgázók teljesítményének értékeléséhez
(az értékelő tanárok részére)

A javítási-értékelési útmutatóban feltüntetett válaszokra kizárólag a megadott pontszámok adhatók.

A megadott pontszámok további bontása csak ott lehetséges, ahol erre külön utalás van. Az így kialakult pontszámok csak egész pontok lehetnek.

Egyszerű, rövid választ igénylő feladatok

1. Nevezze meg a nevelési módszerek három fő csoportját!

(Maximális pontszám: minden jó megoldásért 1-1 pont adható. Összesen: 3 pont.)

- a. a meggyőzés módszerei
- b. a tevékenység megszervezésének módszerei
- c. a magatartásra ható módszerek

(Minden tartalmilag helyes, egyéb válasz és megfogalmazás is elfogadható!)

2. A család szocializációs funkciói közül soroljon fel ötöt!

(Maximális pontszám: minden jó megoldásért 1 pont adható. Összesen: 5 pont.)

- a.) gondozza a gyermeket
- b.) biztonságérzetet teremt a gyermeknek
- c.) megtanítja a beszédet
- d.) interakciós teret biztosít
- e.) a családtagok a gyermek legelső modelljei
- f.) családon belül alakul az identitás

(Minden tartalmilag helyes, egyéb válasz és megfogalmazás is elfogadható!)

3. Milyen egyensúlyt fejlesztő játékokat ismer? Írjon hat példát!

(Maximális pontszám: minden jó megoldásért 1-1 pont adható, összesen: 6 pont.)

- hinták használata
- kötélen járás, gerendán járás
- létrán és mászókan járás
- békaugrás
- hengereken vagy különféle méretű golyókon egyensúlyozás
- ugrókötelezés
- tornakarikával csipőkörzés, tornakarikán átbújás
- páros játékban pörgés-forgás
- bukfenc

(Minden tartalmilag helyes, egyéb megfogalmazás, válasz is elfogadható!)

4. Olvassa el az alábbi állításokat! Jelölje az igaz állításokat **I, a hamis állításokat **H** betűvel!** (Maximális pontszám: minden jó megoldásért 1-1 pont adható. Összesen: 6 pont.)

Állítás	I / H
Ábrázolás közben a gyermekek megtanulják szabályozni a rajzeszközök szorítását és papírra nyomását.	I
A játéknak alapvető szerepe van a szociális és érzelmi fejlődésben.	I
A nevelés tudatos ráhatás.	I
Mozgásos játékokat óvodáskort követően nem játszunk a gyermekkel.	H
A nevelési cél a korszak embereszményétől függ.	I
A mondókák nem bővítik a gyermek szókincsét.	H

5. Az alábbiakban különböző játéktevékenységeket olvashat.

(Maximális pontszám: a jó megoldásért 1 pont, a jó magyarázatért további 1 pont adható. Összesen: 2 pont.)

5.1. Melyik nem illik a sorba? Húzza alá!

- **játék saját testével**
- **manipuláció tárgyakkal**
- **szembekötősd**
- **játék saját hangjával**
- **játék saját mozdulataival**

5.2. Magyarázza meg röviden a választását!

A szembekötősd, mert az szabályjáték, a többi gyakorlójáték.

(Minden tartalmilag helyes, egyéb megfogalmazás is elfogadható!)

6. Ismertesse az óvodai napirend kialakításának szempontjait! Soroljon fel öt szempontot! (Maximális pontszám: minden jó megoldásért 1-1 pont adható. Összesen: 5 pont.)

- a. **a gyermek fejlettsége**
- b. **a gyermek életkora**
- c. **a gyermek szükségletei**
- d. **az alvás és ébrenlét aránya**
- e. **személyi és tárgyi feltételek**
- f. **évszakok változása**
- g. **időjárési viszonyok**

(Minden tartalmilag helyes, egyéb megfogalmazás, válasz is elfogadható!)

7. Az alábbiakban egy-egy pedagógiai fogalom meghatározását olvashatja. Írja a pontozott vonalra a fogalom nevét! (Maximális pontszám: minden jó megoldásért 1-1 pont adható, összesen: 4 pont.)

Olyan értékátadó, értékrendszert kialakító, fejlesztő, bipoláris folyamat és hatás, melynek célja, hogy az egyént életfeladatai megoldására képessé tegye.

NEVELÉS

Mindazon eljárások összessége, amelyekkel nevelési feladatokat oldunk meg a nevelési célok elérése érdekében.

NEVELÉSI MÓDSZEREK

Új feladatok, problémák megoldásának képessége ismereteink alkotó felhasználásával.

JÁRTASSÁG

Minden olyan információ, fogalom, törvényszerűség, elmélet, amelyet tanulás segítségével a valóságról szerzünk.

ISMERET

8. Milyen nevelői (felnőtt) magatartással biztosítható a gyermek elmélyült játéka? Írjon öt példát! (Maximális pontszám: minden jó megoldásért 1-1 pont adható, összesen: 5 pont.)

- a) támogató odafigyelés jellemezze
- b) igazodjon a gyerek érzelmi állapotához
- c) igazodjon a tevékenységéhez
- d) erősítse az örömszerző funkciót
- e) biztosítsa a szabad tevékenységet
- f) támogassa a kreativitást

(Minden tartalmilag helyes, egyéb megfogalmazás, válasz is elfogadható!)

9. Mikor lesz sikeres az integráció? Írjon hat feltételt!

(Maximális pontszám: minden jó megoldásért 1-1 pont adható, összesen: 6 pont.)

- a) elfogadó, empatikus magatartás
- b) reális helyzetértékelés
- c) magas szintű szakmai ismeretek
- d) a gyermek állapotának ismerete
- e) a terápiák, beavatkozások ismerete
- f) fegyelmezettség nevelési kérdésekben
- g) együttműködési készség

(Minden tartalmilag helyes, egyéb megfogalmazás, válasz is elfogadható!)

10. Olvassa el és értelmezze az alábbi szituációt!

„Átlagos nagyságú óvodai csoportszobában összevonták a csoportokat, ahol 39 vegyes életkorú (3-7 éves) gyermek játszik. A 3-4 évesek közül többen sírnak, mert egy társuk elvette azt a játékeszközt, amivel játszani akartak, emiatt konfliktusok alakultak ki. A 6-7 évesek közösen várat építenek a szőnyegen, nem is veszik észre, hogy kiabálva beszélnek egymással. Négyen elkezdnek fogócskázni a csoportszobában, időnként meglökik a rajzasztalnál rajzolókat, felborítják az épülő vár egyes részeit. Az óvodapedagógus és a dajka a délutánra szervezett programról vitatkozik a csoportszobában.”

Milyen feltételek hiányoznak az elmélyült játék kialakulásához? Írjon négy példát!

(Maximális pontszám: minden jó megoldásért 1-1 pont adható, összesen: 4 pont.)

- a) Nincs elég játéktér: túl sok a gyermek a csoportszobában, fogócskához nincs elég hely.
- b) Nincs elegendő játékeszköz: a kicsik egymástól veszik el a játékot.
- c) Hiányzik a nyugodt légkör: zsúfoltság, zaj, konfliktusok.
- d) Hiányzik a közvetett vagy közvetlen irányítás.

(Minden tartalmilag helyes, egyéb megfogalmazás, válasz is elfogadható!)

11. Két példával mutassa be, hogyan fejleszhető a nonverbális kommunikáció a gyermekkorban! (Maximális pontszám: minden jó megoldásért 1-1 pont adható, összesen: 2 pont.)

- a) A gyermek környezetében lévő felnőttek nonverbális kommunikációja gazdag, árnyalt, kifejező.
- b) Nyugodt, barátságos, szeretetteljes légkör kialakítása.
- c) Gyakoroltatjuk a nonverbális kifejezéseket, például szerepjátékban.

(Minden tartalmilag helyes, egyéb megfogalmazás, válasz is elfogadható!)

12. Írja a pontozott vonalra azon állítások betűjelét, amelyek az egészségesen fejlődő gyermeket jellemzik az óvodáskor végén! (Maximális pontszám: minden jó megoldásért 1-1 pont adható, összesen: 6 pont.)

- a) Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését.
- b) A különböző munkafolyamatokban nem mutatkoznak különbözőségek a gyermekek között.
- c) Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok végrehajtásában egyre eredményesebb.
- d) Felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit.
- e) Beszédére jellemző az élettani pöszesség és dadogás.
- f) Hatéves kor körül jellemző az első alakváltozás.
- g) Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.
- h) A lépcsőn járás lefelé több kialakulatlanságot mutat.
- i) A spontán mozgások túlsúlyban vannak.
- j) Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről.

.....a) c) d) f) g) j).....

13. Soroljon fel hármat a másodlagos szocializáció szinterei közül! (Maximális pontszám: minden jó megoldásért 1-1 pont adható. Összesen: 3 pont.)

- a. óvoda
- b. iskola
- c. kortársak

(Minden tartalmilag helyes, egyéb válasz és megfogalmazás, válasz is elfogadható!)

14. Soroljon fel hármát az egészségnevelés területei közül! (Maximális pontszám: minden jó megoldásért 1-1 pont adható. Összesen: 3 pont.)

- a. szomatikus egészségnevelés
- b. pszichés egészségnevelés
- c. szociohigiéné

(Minden tartalmilag helyes, egyéb válasz és megfogalmazás, válasz is elfogadható!)

Szöveges, kifejtendő feladatok

1. Mutassa be a tekintélyelvű (autokrata) nevelési stílust!

(Maximális pontszám: minden jó kulcsszóért 1-1 pont adható, összesen: 7 pont.)

A nevelő **követelése parancsjellegű felszólításokon** alapul, egyértelmű a feladatkijelölés, de **nem ad teret az egyéni kezdeményezéseknek, minden fontos kérdésben a pedagógus dönt.** Ellenőrző tevékenységében **hibakereső**. Gyakran **büntet, értékelése globális** jellegű. A gyermekek közötti viszonyrendszer alakulásában a következőt tapasztalhatjuk: a gyerekek egy része a **felnőtt távollétében átveszi a felnőtt szerepét,** és **kritikus** megjegyzésekkel illeti a többi gyermeket. A gyermekek közötti **kommunikáció sivár,** inkább suttognak, **félnek** a beáradástól. A felnőtt modell szerepében, mind a szereppel való azonosulás, mind a **behódolás** jelen van. Ennek megfelelően a gyermeki viselkedésben az önalávetés és a **rejtett agresszió** egyaránt megfigyelhető.

(Szakmailag helyes egyéb megfogalmazás és válasz is elfogadható.)

2. Fogalmazza meg, mikor mondhatjuk azt, hogy a közlés hatékony, eredményes!

(Maximális pontszám: minden jó kulcsszóért 1-1 pont adható, összesen: 7 pont.)

- a) egyszerű, érthető, pontos közlés
- b) a közlő határozott, magabiztos
- c) közlő saját véleményét közli – „azt mondja, amit gondol”
- d) minden kommunikációs csatornán ugyanaz az információ
- e) megfelel a kommunikációs helyzetnek: illeszkedik a témához, a megnyilvánulás műfajához, jellegéhez
- f) igazodik a kommunikációs partner(ek):
 - életkorához
 - fejlettségi szintjéhez, előzetes ismereteihez
 - érdeklődéséhez
 - a közlő és a befogadó közötti viszonyhoz

(Szakmailag helyes egyéb megfogalmazás és válasz is elfogadható.)

3. A gyermek megismerésének lehetőségei közül ismertesse a **megfigyelés** módszerét az alábbiak szerint! (Maximális pontszám: a fogalom meghatározásáért 2 pont, további minden helyes megoldásért 1-1 pont adható, összesen: 14 pont.)

a. Határozza meg a megfigyelés fogalmát! (2 pont)

A megfigyelés célirányos és tudatos érzékelés, észlelés.

b. Írjon le a megfigyelés alkalmazásának szabályai közül ötöt! (5 pont)

- tisztázni a megfigyelés célját
- a megfigyelés adatainak egyértelmű rögzítése
- szubjektivitás mellőzése, objektív lehetőség szerinti biztosítása
- következtetések levonása az adatokból
- a megfigyelés technikai, eszközei illeszkedjenek a megfigyelés céljához

c. Nevezze meg a megfigyelés típusait az alábbi szempontok alapján!

rendszeressége szerint	- folyamatos - bizonyos időszakonként ismétlődő, alkalmanként - egyszeri	3 pont
a megfigyelték tájékoztatása szerint	- nyílt - leplezett	2 pont
a megfigyelték köre szerint	- egyéni - csoportos	2 pont

(Minden tartalmilag helyes, egyéb megfogalmazás, válasz is elfogadható!)

4. Óvodában a 4-5 éves gyermekek az ebéd utáni mosdóhasználatot követően pihenéshez, alváshoz készülődnek. Mutassa be a nyugodt pihenés, alvás körülményeit!

(Maximális pontszám: minden jó megoldásért 1-1 pont adható, összesen: 6 pont.)

- a) A csoportszoba szellőztetése, folyamatos légsere.
- b) Az életkornak megfelelő fekvőhely biztosítása.
- c) Felesleges ruhanemű, cipő levétele, kényelmes ruházatba öltözés.
- d) Megfelelő fényviszonyok és hőmérséklet biztosítása.
- e) Csendes környezet, zavaró külső és belső tényezők megszüntetése.
- f) Elalvás előtt rövid mese, halk zene, mely megnyugtatja a gyermekeket.
- g) Felügyelet, odafigyelés pihenés, alvás közben.

(Szakmailag helyes egyéb megfogalmazás is elfogadható.)

5. Mutasson be az óvodapedagógusok és a szülők közötti konfliktusok okai közül hatot!

(Maximális pontszám: minden jó megoldásért 1-1 pont adható, összesen: 6 pont.)

- a) **A szülő nem működik együtt, vagy az együttműködés hiányos.**
- b) **Kommunikációs hibák.**
- c) **A bizalom hiánya.**
- d) **Magasabb igény szint megjelenése az óvodával szemben.**
- e) **Előítéletesség.**
- f) **Véleménykülönbség.**
- g) **Értékek különbözősége.**

(Szakmailag helyes egyéb megfogalmazás és válasz is elfogadható.)